

چالش‌های تعاملی پلیس و شهرداری در پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل (مطالعه موردی شهر اهواز)

تاریخ پذیرش: 1399/03/23

تاریخ دریافت: 1399/01/12

علی اصانلو¹، ناصر بیات²، غلامرضا زیدی زاده³

از صفحه 173 تا 196

چکیده

زمینه و هدف: پیشگیری اجتماعی از جرم علیه اموال شهروندان بویژه، اماکن مسکونی، یکی از حوزه‌هایی است که نیازمند تعامل سازنده میان پلیس و شهرداری‌ها است. این پژوهش با هدف شناخت و بررسی چالش‌های تعاملی پلیس و شهرداری در پیشگیری اجتماعی از سرقت منازل شهری انجام گرفته است.

روش‌شناسی: این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی و به لحاظ شیوه اجرا از نوع پژوهش‌های آمیخته است. جامعه مشارکت‌کننده در مرحله کیفی شامل مدیران سازمان‌های پلیس و شهرداری در شهر اهواز بود که 12 نفر از آن‌ها به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. جامعه آماری پژوهش در مرحله کمی شامل دو گروه فرماندهان و مدیران انتظامی و مدیران شهرداری اهواز به تعداد 76 نفر بود حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان 69 نفر تعیین شد. در مرحله کیفی از نشست طوفان ذهنی به عنوان ابزار گردآوری داده‌ها استفاده شد. در مرحله کمی از ابزار پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. روایی صوری و محتوایی ابزار سنجش توسط 7 نفر از متخصصان کنترل و پس از اعمال نظرات آن‌ها به تأیید نهایی رسید، پایایی پرسش‌نامه نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برابر با 0/86 بدست آمد. داده‌های مرحله کمی با استفاده از آزمون تی مستقل با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج آزمون لوین در مورد یکسانی واریانس‌ها نشان می‌دهد تنها در سه مورد در سطح 0/05 معنادار بدست آمده است و فرض H1 مبنی بر نابرابری واریانس دیدگاه دو گروه تأیید می‌شود. در 8 مورد دیگر از چالش‌های تعاملی مدیریت انتظامی و نهاد شهرداری در زمینه پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل در اهواز، سطح معناداری آزمون لوین بالاتر از عدد 0/05 مشاهده می‌شود.

نتیجه‌گیری: برآیند یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که در بیشتر چالش‌های تعاملی نهاد شهرداری در مدیریت پیشگیری از سرقت منزل اختلاف نظر وجود ندارد. بنابراین می‌توان نتیجه‌گیری کرد در حوزه‌های تعاملی پلیس و شهرداری به لحاظ نظری اختلاف دیدگاه میان مدیران این دو سازمان وجود ندارد و بنابراین ضرورت عملیاتی کردن راهبردهای تعاملی در این زمینه آشکار به نظر می‌رسد.

واژه‌های کلیدی: چالش‌های تعاملی، پلیس، شهرداری، پیشگیری اجتماعی، سرقت منزل، اهواز.

1- استادیار دانشگاه علوم انتظامی امین، گروه جغرافیا (نویسنده مسئول). رایانامه: ali.osanlu@yahoo.com

2- استادیار دانشگاه علوم انتظامی امین، گروه جغرافیا. رایانامه: n_bayat@ut.ac.ir

3- کارشناس ارشد فرماندهی و مدیریت انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی امین. رایانامه: G.zeidi@yahoo.com

کاهش میزان جرم و جنایت و افزایش امنیت شهری، مجموعه سازمان‌های شهری بایستی تحت مدیریت یکپارچه شهری به کنترل و سامان بخشی امنیت شهری بپردازند. جرایم علیه اموال مردم، بویژه سرقت منزل یکی از جرایم شایع در عصر حاضر از جمله در شهر اهواز است که دارای پیامدهای زیان‌باری در ابعاد فردی و اجتماعی است. سرقت منزل، یکی از انواع جرم است که پیشگیری از آن نیازمند تعامل میان مجموعه سازمان‌های نقش‌آفرین در مدیریت شهری بویژه پلیس و شهرداری است.

به نظر می‌رسد در قرن حاضر محیط‌های نامطلوب شهری مشکلات بسیاری را برای امنیت شهروندان ایجاد کرده و در رشد آسیب‌های اجتماعی مؤثر بوده‌اند (کمالی، 1390: 73). بطوری که گسترش فیزیکی و جمعیتی شهرها، با رشد انواع مسائل اجتماعی بویژه رشد انواع جرم و جنایت همراه است. ضعف کنترل اجتماعی، ساختارهای ناکارآمد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و مدیریتی زمینه بروز انواع مسائل اجتماعی و رشد بی‌رویه و لجام گسیخته ناهنجاری را فراهم کرده است (پیشگاهی فرد و همکاران، 1390: 82). جرایم شهری موجب تحمیل هزینه‌های بسیار گزافی در سطوح فردی، اجتماعی و ملی می‌گردند (کالیستر¹، 2010: 90). امروزه توجه به ویژگی‌های محیط فیزیکی که مانع از بروز جرم شده‌اند در حال افزایش است (مرزبالی²، 2016: 21). جرم‌شناسان بر این باورند که جنایات در محله‌های شهری به شدت با شرایط جمعیت‌شناختی و اجتماعی و اقتصادی ارتباط دارد (سان³، 2016: 7). شهرداری به عنوان یکی از ارکان اصلی مدیریت شهرها، می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در پیشگیری از انواع جرم و مسائل اجتماعی داشته باشد (رفیعی، پارسایی، 1394: 25). شواهد آماری و میدانی نشان می‌دهد شهر اهواز به عنوان یکی از مراکز کلانشهری ایران با نرخ بالای جرم و جنایت و ناهنجاری اجتماعی روبرو است (کرملایی چعب، 1389: 72). شناخت چالش‌های تعامل میان دو نهاد شهرداری و پلیس شهر اهواز، در پیشگیری از وقوع سرقت منازل که از شایع‌ترین جرایم واقع شده در محدوده مورد مطالعه است، می‌تواند عامل کاهش جرم و بالا بردن امنیت و آرامش در این شهر باشد. بنابراین، پژوهش در پی

1 - Collister

2 - Marzbali

3 - Sohn

پاسخ به این پرسش است که، چالش‌های تعامل پلیس و شهرداری در پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل در شهر اهواز کدام‌اند؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

به طوری تاریخی امنیت یکی از اساسی‌ترین مؤلفه‌های تعیین‌کننده در مکان‌یابی، طراحی و مدیریت شهرها بوده، تا جایی که شکل برخی شهرها کاملاً مطابق اصول دفاعی و امنیتی طراحی شده است (سیف‌اللهی فخر، 1389: 18). از مسایل عمده کلان شهرها که می‌تواند در افزایش جرم و ناهنجاری اجتماعی نقش داشته باشد، مهاجرت فزاینده از روستاها و شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ، حاشیه‌نشینی و جمعیت فقیر شهری است که می‌تواند به ناپایداری امنیتی منجر شود (زینالی، 1391: 32). پلیس در ایجاد امنیت عمومی نیازمند همکاری با سازمان‌های ارایه‌دهنده خدمات عمومی به ویژه شهرداری‌ها است (عبادی‌نژاد و همکاران، 1396: 48).

سرقت و سرقت منزل

سرقت واژه‌ای عربی از ماده «سَرَقَ» از مصدر ثلاثی مجرد (سرقه) به معنای برداشتن چیزی از کسی با حيله و فریب (لوییس، 1364: 331) یا از خفا و پنهانی (احمدی، 1385: 27) یا برداشتن مخفیانه چیزی و بدون حق برداشت آن است. در قانون مجازات اسلامی مصوب 1370/10/11 در ماده 197 در تعریف سرقت آمده است که «سرقت عبارت است از ربودن مال دیگری به طور پنهانی». سرقت منزل به عنوان یکی از اشکال رایج اعمال مجرمانه به مفهوم ربودن هر کالا یا شیء از منزل و محل سکونت دیگران به هر شکل و با استفاده از شیوه‌ها و شگردهای گوناگون است. سرقت از منزل علاوه بر ماهیت مجرمانه، نوعی تجاوز به عنف بوده و به احساس امنیت عمومی، آرامش ذهنی و سلامت افراد نیز آسیب می‌رساند (کاظمیان، پیمانی اصل و طالبیان، 1397: 36-37).

جرم. جرم سازه‌ای اجتماعی است که بر نقض ارزش‌های مشترک جامعه توسط یک فرد یا گروه دلالت دارد (گومز بواندیا¹، 1380: 1). در حقوق کیفری ایران، «هر فعل یا ترک فعل که مطابق قانون، قابل مجازات یا مستلزم اقدامات تأمینی و تربیتی باشد، جرم

محسوب می‌شود و هیچ امری را نمی‌توان جرم دانست، مگر به موجب قانون برای آن مجازات و یا اقدامات تأمینی یا تربیتی تعیین شده باشد» (شامانی، 1389: 14).

امنیت شهری

امنیت شهری یکی از مهمترین شاخص‌های تعیین‌کننده در کیفیت زندگی شهروندان شناخته می‌شود، که با عوامل مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و محیطی ارتباط دارد (صالحی، 1390: 3). به عبارتی، امنیت شهری از شرایط اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی و سیاسی، مذهبی و دینی در ساختار شهری حاصل می‌شود (بمانیان و محمودی نژاد، 1388: 82). امنیت شهری از ابعاد گوناگونی برخوردار است، مانند، امنیت فردی، امنیت اجتماعی، امنیت سیاسی، امنیت اقتصادی، امنیت اخلاقی و فرهنگی، امنیت محیط زیست، امنیت روانی، امنیت قضایی، امنیت حمل و نقل، امنیت زیرساخت‌ها و تأسیسات شهری و ... لزوم دستیابی به چشم‌انداز مطلوب در این زمینه‌ها، همکاری، تعامل و مشارکت همه جانبه پلیس با شهرداری به عنوان مهم‌ترین نهاد نقش‌آفرین در مدیریت شهری را ایجاب می‌کند (عبادی‌نژاد و همکاران، 1396: 48)

پیشگیری از جرم

گسن جرم‌شناس فرانسوی، «پیشگیری» را چنین تعریف می‌کند «پیشگیری شامل مجموعه تدابیر سیاست جنایی (به استثناء تدابیر نظام کیفری) می‌شود که غایت انحصاری یا لاقط جزئی آن، تحدید امکان وقوع مجموع اقدام‌های مجرمانه از طریق غیر ممکن کردن، دشوارتر کردن یا کمتر متحمل کردن آنها است» (نجفی ابرندآبادی، 1378: 17). سه رکن اصلی برای پیشگیری از جرم عبارتند از: اجرای قانون؛ شناسایی گروه‌های در معرض خطر و انجام اقدامات پیشگیری اجتماعی؛ برنامه‌ریزی و مدیریت فیزیکی (پترلا¹، 2004: 27). دانشمندان حوزه‌های علوم جرم‌شناسی، پیشگیری از جرم را به انواع مختلفی تقسیم کرده‌اند. به عبارت دیگر هر کدام با در نظر گرفتن مبانی خاص، گونه‌های متفاوتی از پیشگیری را تعریف نموده‌اند، چگونگی دستیابی به مهار و پیشگیری از جرم به گونه تنگاتنگی با علل مفروض جرم مرتبط است.

پیشگیری اجتماعی

پیشگیری اجتماعی از جرم یکی از موضوعات اصلی مطالعات علوم جنایی است که جایگاه ویژه‌ای در میان راهبردهای پیشگیرانه دارد. در این راهبرد، شرایط اجتماعی جرم‌زا، تشریک مساعی جامعه و نهادهای آن برای مقابله با پدیده مجرمانه و ارتباط میان کارایی و تأثیرگذاری نهادهای جامعه بر وقوع جرایم مورد توجه قرار می‌گیرد (کاریو¹، 2004: 745). توجه اصلی در مدل پیشگیری اجتماعی از جرم، معطوف به علل و عوامل بنیادین وقوع جرم است و برنامه‌ها و سیاست‌های جامع و فراگیر فرهنگی در رأس مؤلفه‌های تأثیرگذار بر پیشگیری اجتماعی قرار دارند (گیلینگ²، 2005: 4).

شهرداری و پیشگیری از جرم

امروزه تلاش در جهت پیشگیری از وقوع جرایم تنها در حوزه اختیارات نهادهای انتظامی و قضایی نبوده و سایر دستگاه‌ها از جمله شهرداری‌ها به عنوان یکی از ارکان اصلی مدیریت شهری می‌توانند نقش مؤثر و سازنده‌ای را در این زمینه ایفاء نمایند (شعبانی، 1389: 1). از دیدگاه اغلب کارشناسان، شهرداری‌ها از طریق اصولی چون جلوگیری از توسعه نامتوازن و غیراصولی شهر، جلوگیری از ساخت وسازهای غیر مجاز و بدون پروانه، تقسیم عادلانه منابع و امکانات شهری، ایجاد پایش‌های تصویری فضاهای شهری، سالم‌سازی محیط پارک‌ها و فضاهای اجتماعی، نورپردازی اصولی فضاهای شهری، کمک به فقرزدایی و پیشگیری از جرم در مناطق حاشیه‌ای و جرم‌خیز، رعایت اصول ایمنی و امنیت در طراحی شهری، تعامل و همکاری به مجموعه نهادهای اثرگذار و نقش آفرین در پیشگیری از جرم می‌توانند نقش‌آفرینی بارزی در ارتقای امنیت شهری داشته باشند.

وروایی و حاتم‌زاده (1394) در پژوهش خود که نقش شهرداری کرمانشاه در شهرسازی را مطالعه کرده‌اند به منظور پیشگیری از جرم پیشنهادهایی بدین شهر ارائه داده‌اند: ترویج ضابطه‌مندی و پیروی از نظریه‌های علمی در شهرسازی؛ جلوگیری از توسعه واحدهای مسکونی نامتجانس و غیراصولی؛ توسعه فضاهای عمومی در محله‌های شهری و جلوگیری از تراکم بی‌رویه؛ به‌کارگیری متخصصان علوم اجتماعی و رفتاری در

1- Cario

۲- Gilling

ساختار مدیریت شهری و غیره. عبادی نژاد و همکاران (1396) در پژوهشی با عنوان «جایگاه پلیس در مدیریت یکپارچه شهری»، دریافته‌اند که مدیریت انتظامی شهر بدون همکاری و تعامل سازنده با مجموعه سازمان‌ها و نهادهای دست‌اندرکار اداره امور شهر، بویژه شهرداری‌ها، و همچنین جلب مشارکت حداکثری شهروندان، محقق نمی‌شود. بر اساس نتایج پژوهش جایگاه پلیس در مدیریت یکپارچه شهری در چارچوب 7 بُعد امنیت شهری شامل فردی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اخلاقی، قضایی، اقتصادی، و محیط زیست شهری قابل تبیین است. قاسمی (1396) در پژوهشی با عنوان «تعامل پلیس و تلویزیون؛ پیشگیری از جرم یا آموزش جرم»، با روش تحلیل محتوا سه مورد سریال پلیسی با عنوان‌های «زخم»، «رهای» و «میکابیل» را مورد مطالعه قرار داده است. نتایج پژوهش نشان داده است که 20 درصد محتوای پلیسی سریال‌های مورد بررسی را آموزش جرم، 27 درصد آن‌ها را توانمندی پلیس و پیشگیری از جرم، 21 درصد رواج ارزش‌های مثبت، 13 درصد رواج ارزش‌های منفی و 18 درصد را وظایف رسانه‌ای تشکیل داده است. بنابر نتایج این تحقیق سریال‌های پلیسی می‌تواند به‌عنوان ابزار مؤثری در پیشگیری از جرم مورد استفاده قرار گیرد. دشتی موخر و رعیای جزه (1394) در پژوهشی با عنوان «بررسی نقش مشارکت شهروندان در توسعه پایدار شهری» به بررسی نقش مشارکت شهروندان در امنیت محلات شهری تهران پرداخته‌اند، یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد بین قدمت سکونت شهروندان در یک محله با میزان مشارکت آنها در امور شهری رابطه مثبت وجود دارد؛ هرچقدر قدمت سکونت شهروندان در یک محله بیشتر می‌شود تمایل آنها به مشارکت در زمینه‌هایی چون ارتقای امنیت محله نیز افزایش می‌یابد همچنین هر چقدر میزان تحصیلات شهروندان افزایش می‌یابد میزان مشارکت آن‌ها نیز بالا می‌رود.

رفیعی و پارسای (1394) پژوهشی با عنوان «نقش شهرداری در ارتقاء امنیت اجتماعی حاشیه شهرها»، نتیجه‌گیری نموده‌اند که شهرداری با توجه به شرح وظایف قانونی می‌تواند از شکل‌گیری محلات بی‌ضابطه و بی‌سازمان در حومه شهرهای بزرگ جلوگیری نماید و با ارتقاء خدمات و امکانات باعث پیشگیری بسیاری از جرایم من جمله زورگیری، جرایم مواد مخدر و سرقت و ... گردد. اسماعیلی (1391) در پژوهشی تحت عنوان «تبیین نقش و جایگاه شهرداری در پیشگیری از جرایم از طریق طراحی محیطی در

شهر همدان» بیان می‌کند، شهرداری با ایجاد یک طراحی محیطی مناسب می‌تواند نقش مؤثری در پیشگیری از جرم داشته باشد. با توجه به نتایج یافته‌ها حاصل از پژوهش و به منظور کنترل جرایم در شهر همدان به نظر می‌رسد اتخاذ راهکارهای فرهنگی و آموزشی، استفاده از فن‌آوری‌های نوین، نوسازی بافت فرسوده، اصلاح طراحی شهری، حضور مفید و مؤثر پلیس در مکان‌های مختلف و جرم‌خیز، می‌تواند به عنوان حوزه‌های تعاملی پلیس و شهرداری در پیشگیری از جرم مورد توجه قرار گیرد. ریاسوند (1389) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی تأثیر بافت شهری در پیشگیری از سرقت منازل شهرستان زنجان»، نتیجه‌گیری نموده است بافت شهری هم تهدید است هم فرصت، شهرها به مراکز نامتجانس و ناهمگن اجتماعی، سیاسی، فرهنگی در بافت‌های گوناگون تبدیل شده‌اند و بافت‌های جدید بدون در نظر گرفتن امکان دید بصری افزایش جرایم می‌گردد. در شهر زنجان سرقت منزل نشأت گرفته از عدم توازن بین بافت‌های موجود و توزیع جمعیت است. در واقع ضعف برنامه‌ریزی جمعیت و نامناسب بودن مدیریت شهری در ارائه امکانات موجب شکل‌گیری بافت‌های نامتناسب و سکونتگاه‌های غیر رسمی و از علل بروز برخی ناهنجاری از جمله سرقت است. بابایی (1388) در پژوهشی با عنوان «تعامل پلیس با نهادهای جامعه در پیشگیری از جرم» نتیجه‌گیری کرده است اقدامات پیشگیرانه ممکن است در مکان‌های مختلف از قبیل خانه، مدرسه، پلیس، موسسات فرهنگی و با مشارکت جامعه مدنی اجرا شود. بحث پیشگیری برخلاف بحث سرکوبی تنها در حیطه صلاحیت حاکمیت باقی نمی‌ماند و قابل تفویض به بخش خصوصی است. طبیعی است تفویض این بخش از سیاست جنایی به نهادهای جامعه‌ی مستلزم درک صحیح تعامل بین نهاد اصلی متولی پیشگیری از جرم مانند پلیس و سایر نهادهای اجتماعی است. میرخلیلی (1387) در پژوهشی با عنوان «توسعه شهرها و ضرورت پیشگیری وضعی از بزهکاری»، ویژگی‌های خاص جوامع شهری مانند تراکم جمعیت و کاهش نظارت و کنترل اجتماعی، ضعف‌های شیوه‌های معماری و شهرسازی و سیاست مسکن، معضل حاشیه‌نشینی، موقعیت‌های مکانی جرم‌زا را در وقوع جرم تأثیرگذار می‌داند. بر اساس نتایج پژوهش مشارکت مردمی در امنیت محله، گسترش نهادهای محلی، رفع مسائل فرهنگی و اجتماعی، و تقویت روابط همسایگی می‌تواند در پیشگیری اجتماعی از وقوع جرم در جوامع شهری مؤثر واقع شوند.

فوکا¹ و همکاران (2016)، در پژوهشی به بررسی نقش پلیس شهرداری در تأمین امنیت در شهرداری منتخب در جمهوری چک پرداخته است. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه‌ای است که بر روی نگرش شهروندان به حوزه‌های انتخابی فعالیت‌های پلیس شهرداری در شهرداری خاص پخش گردیده است. نتایج پژوهش نشان داده است که نقش شهرداری در تأمین امنیت شهروندان بسیار چشمگیر بوده است و در نهایت راهبردهایی جهت بهبود کار شهرداری به منظور تأمین امنیت شهروندان ارائه شده است. هیلر و سهباز² (2010)، الگوهای جرایم سرقت و دزدی را در شبکه خیابان‌های شهر لندن مورد بررسی قرار دادند. آنها با استفاده از نظریه فضاهای قابل دفاع نیومن جرایم را با پارامترهای فضایی عمومی در مقابل فضای خصوصی، استفاده‌کنندگان مختلف، راه‌های فرار و تراکم در خیابان‌ها تحلیل کردند و به این نتیجه رسیدند که در مناطق مسکونی، خانه‌هایی که رو به خیابان و در گوشه‌هایی که از هر دو طرف دید دارند قرار گرفته‌اند، دزدی و سرقت کم اتفاق می‌افتد، خانه و مغازه‌هایی که از لحاظ دسترسی و راه‌های فرار دارای موقعیت خوبی هستند بیشتر در معرض سرقت قرار می‌گیرند. در فضاهای خصوصی نسبت به فضاهای عمومی سرقت کمتر اتفاق می‌افتد زیرا استفاده‌کنندگان از این فضاها مشخص و شناخته شده هستند.

بررسی ادبیات تجربی یا پیشینه پژوهش در حوزه مطالعات داخلی و خارجی بیانگر آن است که گرچه در این باره مطالعات متنوع و بسیاری انجام شده، اما در خصوص نقش تعاملی سازمان‌های مداخله‌گر در اداره امور شهری یا مدیریت شهری مطالعات قابل ملاحظه‌ای انجام نشده است. لذا با توجه به اینکه تعامل بین نهادها و سازمان‌های مختلف در همه زمینه‌ها بویژه امنیت شهری به عنوان کارآمدترین رویکرد در این زمینه شناخته می‌شود، شناسایی و تجزیه و تحلیل چالش‌های موجود در این زمینه می‌تواند زمینه دستیابی به راهکارهای مناسب برای غلبه بر آنها را فراهم سازد و بستر لازم برای هم‌افزایی و تشریک مساعی در راستای ارتقای امنیت شهری از طریق پیشگیری و مقابله مؤثر با جرم و جنایت فراهم آورد.

1- Fuka

2- Hillier & Sahbaz

روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی، به لحاظ ماهیت گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها از نوع پژوهش‌های آمیخته با رویکرد کیفی-کمی است. در مرحله کیفی دو نشست طوفان ذهنی با مشارکت 12 نفر شامل 7 نفر از فرماندهان و مدیران انتظامی و 5 نفر از مدیران شهری اهواز برگزار شد. افراد مشارکت‌کننده در طوفان ذهنی به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. جامعه آماری پژوهش در مرحله کمی شامل دو گروه فرماندهان و مدیران انتظامی و مدیران شهرداری شهر به تعداد 76 نفر است. با استفاده از طوفان ذهنی گروهی چالش‌های تعاملی پلیس و شهرداری در حوزه پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل شناسایی شد. یافته‌های حاصل از مطالعه کیفی مبنای طراحی پرسش‌نامه محقق ساخته در مرحله کمی قرار گرفت. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان 69 نفر تعیین شد. بر اساس یافته‌های حاصل از طوفان ذهنی 21 گزاره زمینه چالش‌های تعاملی دو نهاد پلیس و شهرداری شناسایی شد. پس از ادغام گزاره‌های دارای مفاهیم و معانی یکسان و نظرخواهی از متخصصان و خبرگان مرتبط با موضوع پژوهش تعداد چالش‌های موردنظر به 11 مورد خلاصه شد. سرانجام روایی صوری و محتوایی پرسشنامه از طریق نظرخواهی از 3 نفر از متخصصان مدیریت شهری و 5 نفر متخصصان فرماندهی و مدیریت انتظامی بررسی شد و پس از جمع‌آوری نظرات متخصصان و اعمال اصلاحات مورد نظر دوباره در اختیار آن‌ها قرار گرفت و مورد تأیید واقع شد. پایایی (جدول شماره 1) ابزار پژوهش با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه و اعتبار آن مورد تأیید قرار گرفت. از آزمون‌های توصیفی و استنباطی شامل آزمون لوین و تی مستقل برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد.

جدول 1. پایایی ابزار سنجش، ضریب آلفای کرونباخ

تعداد گزاره	مقدار آلفای کرونباخ
11	0/861

یافته‌های پژوهش

الف) یافته‌های توصیفی

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

جدول 2. ویژگی‌های توصیفی و جمعیت‌شناختی افراد نمونه

متغیر	طبقه‌بندی متغیر	فراوانی (نفر)	درصد
سن	1-5 سال	2	2/90
	6-10 سال	9	13/04
	11-15 سال	28	40/58
	16-20 سال	19	27/53
	21-25 سال	7	10/14
	26-30 سال	4	5/78
جنسیت	مرد	64	92/8
	زن	5	7/2
محل خدمت	نیروی انتظامی	40	58/0
	شهرداری	29	42/0
تحصیلات	کارشناسی	12	17/4
	کارشناسی ارشد	42	60/9
	دکتری تخصصی	15	21/7

ب) یافته‌های استنباطی

- یافته‌های مرحله کیفی

در گام نخست به منظور شناسایی چالش‌های تعاملی پلیس و شهرداری در پیشگیری اجتماعی از جرم سرقت منزل در اهواز روش «طوفان ذهنی گروهی»¹ استفاده شد. تکنیک طوفان ذهنی گروهی یکی از شیوه‌های ارزیابی سریع مشارکتی در مطالعات کیفی است به طوری که در کوتاهترین زمان ممکن می‌توان به نتایج مورد نظر دست یافت. به طور معمول جلسات طوفان ذهنی توسط مجری و دبیر جلسه برگزار می‌شود. در زمان برگزاری جلسه دبیر جلسه نظرات تک تک اعضا را ثبت می‌کند و در پایان خلاصه نظرات آنها به صورت گزاره‌هایی تدوین می‌نماید. این کار نیازمند تجربه،

1 - Group Brainstorming

مهارت و سرعت عمل بالایی است. در پایان جلسه مجموعه گزاره‌های مستخرج از نشست مورد بحث قرار می‌گیرد تا زمانی که اجماع و توافق نظر میان اعضای مشارکت‌کننده در نشست حاصل شود. پس از حصول توافق جمعی جلسه به پایان می‌رسد. طی بهمن ماه 1397، فرایند برنامه‌ریزی و هماهنگی برای اجرای این بخش از مطالعات مشارکتی پژوهش به انجام رسید. به طوری که از طریق اطلاع‌رسانی و رایزنی با جمعی از فرماندهان و مدیران انتظامی و همچنین مدیران شهری از افراد داوطلب برای مشارکت در جلسات طوفان ذهنی دعوت به عمل آمد. بر این اساس لیست مشخصات افراد داوطلب تهیه شد و کلیاتی از موضوع جلسه و مسأله پژوهش در اختیار افراد مشارکت‌کننده قرار گرفت.

جدول 3. یافته‌های مرحله کیفی، چالش‌های تعاملی پلیس و شهرداری در پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل

کد گزاره	گزاره	جلسه 1 N=9	جلسه 2 N=11
1	ضعف مشارکت اجتماعی و بسیج مردمی در تأمین امنیت محله‌های شهری	✓	✓
2	ضعف شیوه‌های آموزش شهروندی مراقبت و محافظت از منزل در قبال سارقان در فضاهای عمومی نظیر مساجد و سایر اماکن تجمع شهروندان	✓	✓
3	ضعف روش‌های پیشگیری اجتماعی در نهادینه کردن فرهنگ سپردن وجوه و طلاجات و اشیای گران‌قیمت به صندوق امانات بانک‌ها	✓	✓
4	ضعف در ترغیب مالکان مسکن به داشتن صندوق‌های ضد سرقت	-	✓
5	از بین رفتن نظام‌های مشارکت مردمی در تأمین امنیت کوی‌ها و محله‌های شهری مانند بکارگیری نگهبان محله منازل	✓	✓
6	ضعف فرهنگ‌سازی در زمینه مسول‌سازی شهروندان و تقویت مشارکت اجتماعی آنها در پیشگیری از جرم بویژه در زمینه سرقت	✓	✓
7	ضعف فرهنگ‌سازی مدیریت شهری/شهرداری برای استفاده ساکنین شهری از دوربین‌های مدار بسته در راستای ارتقای امنیت شهری	✓	✓
8	ضعف جایگاه قانونی نهاد شهرداری و مدیریت شهری در توانمندسازی اجتماعی شهروندان بویژه گروه‌های جوان و	✓	✓

کد گزاره	گزاره	جلسه 1 N=9	جلسه 2 N=11
	جویای کار		
9	ضعف سیاست‌های پیشگیری از جرم در بهره‌گیری از انواع امکانات رسانه‌ای برای فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی شهروندان	✓	✓
10	ضعف مشارکت پلیس و نهاد شهرداری در همکاری با بخش خصوصی در زمینه آموزش نیروهای حفاظت فیزیکی و نگهبان	-	✓
11	ضعف نظام مدیریت شهری در زمینه توسعه پایدار فرهنگ شهری و تقویت سرمایه اجتماعی در واحدهای همسایگی	✓	✓

در این راستا، هماهنگی‌های لازم نیز پیرامون زمان و مکان جلسات طوفان ذهنی انجام شد. بر این اساس دو نشست طوفان ذهنی با مشارکت 12 نفر شامل 7 نفر از فرماندهان و مدیران انتظامی و 5 نفر از مدیران شهری اهواز برگزار شد. نشست نخست با روش طوفان ذهنی کلاسیک به مدت 120 دقیقه اجرا و در پایان 9 گزاره به عنوان چالش‌های تعاملی دو نهاد پلیس و شهرداری در پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل شناسایی شد. نشست دوم نیز به مدت 130 دقیقه با روش طوفان ذهنی معکوس برگزار شد. این روش بسیار شبیه روش طوفان فکری است، با این تفاوت مهم که در این روش، انتقاد و ارزیابی نظرات سایر مشارکت‌کنندگان نه تنها منع نمی‌شود، بلکه اساس این روش است و مورد استقبال قرار می‌گیرد (بیات، 1393: 95). در نشست دوم نتایج مستخرج از جلسه نخست مورد بحث و بررسی قرار گرفت و در پایان نشست تعداد گزاره‌های مرتبط با پیشگیری اجتماعی به 11 مورد افزایش یافت (جدول 3).

- یافته‌های مرحله کمی

در گام نخست از تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده از آمار توصیفی و جدول فراوانی پاسخ‌ها در دستور کار قرار گرفت. جدول آمار توصیفی ساده‌ترین شیوه از نمایش یافته‌های پژوهش است و فهمی روشن از کلیت نگرش پاسخگویان به گزاره‌های مورد بررسی در پژوهش بدست می‌دهد. در جدول 4 نتایج یافته‌های توصیفی در خصوص چالش‌های تعاملی پلیس و شهرداری در پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل در شهر اهواز آمده است. بر این پایه در مجموع می‌توان گفت از دیدگاه فرماندهان و مدیران پلیس و همچنین مدیران شهرداری اهواز 11 گزاره مورد بررسی از روایی بالایی در

تبیین چالش‌های تعاملی مدیریت انتظامی و مدیریت شهری در پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل برخوردار است. همچنین نتیجه آزمون آلفای کرونباخ برابر با 0/861 بدست آمد که پایایی بسیار بالای این بخش از ابزار پژوهش را نشان می‌دهد.

با توجه به اینکه افراد نمونه در پژوهش حاضر شامل دو گروه مدیران شهری و دیگری فرماندهان و مدیران انتظامی شهر اهواز است، استفاده از آزمون‌های تحلیل مقایسه‌ای دو گروه مستقل در دستور کار قرار گرفت. با توجه به تأیید فرض نرمال بودن داده‌ها از آزمون تی مستقل که یکی از آزمون‌های پارامتریک برای تحلیل مقایسه‌ای دو گروه مستقل است برای تجزیه و تحلیل این بخش از داده‌ها استفاده شد. در این پژوهش گروه اول شامل فرماندهان و مدیران انتظامی و گروه دوم شامل مدیران شهری اهواز است. چالش‌های پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل با در نظر گرفتن نقش مدیریت انتظامی و نهاد شهرداری با استفاده از یازده گزاره مورد بررسی قرار گرفت (جدول 4).

جدول 4. چالش‌های تعاملی پلیس و شهرداری در پیشگیری اجتماعی از سرقت منازل در اهواز (n=69)

کد گزاره	فراوانی پاسخ‌ها						
	+			-			
	7	6	5	4	3	2	1
1	16	23	15	10	4	1	0
2	14	15	16	16	6	2	0
3	15	14	16	16	7	1	0
4	9	13	21	15	8	1	2
5	15	16	19	13	4	1	1
6	5	19	20	13	10	2	0
7	9	24	15	11	5	4	1
8	4	20	22	11	8	4	0
9	5	18	26	14	5	0	1
10	11	25	17	9	3	3	1
11	8	25	16	14	2	3	1

از دیدگاه فرماندهان و مدیران انتظامی و همچنین مدیران شهری اهواز میانگین همة گزاره‌های مورد بررسی بالاتر از عدد 4 به عنوان حد قابل قبول در طیف هفت گزینه‌ای است (جدول 5). نتایج آزمون لوین در مورد یکسانی واریانس‌ها

نشان می‌دهد تنها در سه مورد در سطح 0/05 معنادار بدست آمده است و فرض H1 مبنی بر نابرابری واریانس دیدگاه دو گروه تأیید می‌شود. در 8 مورد دیگر از چالش‌های تعاملی مدیریت انتظامی و نهاد شهرداری در زمینه پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل در اهواز، سطح معناداری آزمون لوین بالاتر از عدد 0/05 مشاهده می‌شود؛ براین اساس فرض فرض H1 اثبات نشده است و H0 مبنی بر برابر بودن واریانس دیدگاه دو گروه تأیید می‌شود (جدول 4). بر اساس یافته‌های آزمون تی مستقل در 10 مورد از چالش‌های تعاملی موجود در زمینه پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل از دیدگاه فرماندهان و مدیران انتظامی و مدیران شهری مقدار آزمون معنادار نشان نمی‌دهد و یکی از سطوح پایین یا بالا منفی نشان می‌دهد؛ این یافته‌ها نبود اختلاف معنادار میان دیدگاه هر دو گروه درباره این 10 مورد را آشکار می‌سازد که عبارتند از:

- ✓ ضعف مشارکت اجتماعی و بسیج مردمی در تأمین امنیت محله‌های شهری؛
- ✓ ضعف شیوه‌های آموزش شهروندی مراقبت و محافظت از منزل در قبال سارقان در فضاهای عمومی نظیر مساجد و سایر اماکن تجمع شهروندان؛
- ✓ ضعف روش‌های پیشگیری اجتماعی در نهادینه کردن فرهنگ سپردن وجوه و طلاجات و اشیای گران‌قیمت به صندوق امانات بانک‌ها؛
- ✓ ضعف در ترغیب و تشویق مالکان واحدهای مسکونی به داشتن صندوق‌های ضد سرقت؛
- ✓ از بین رفتن نظام‌های مشارکت مردمی در تأمین امنیت کوی‌ها و محله‌های شهری مانند بکارگیری نگهبان محله منازل؛
- ✓ ضعف فرهنگ‌سازی در زمینه مسئول‌سازی شهروندان و تقویت مشارکت اجتماعی آنها در پیشگیری از جرم بویژه در زمینه سرقت؛
- ✓ ضعف جایگاه قانونی نهاد شهرداری و مدیریت شهری در توانمندسازی اجتماعی شهروندان بویژه گروه‌های جوان و جویای کار؛
- ✓ ضعف سیاست‌های پیشگیری از جرم در بهره‌گیری از انواع امکانات رسانه‌ای برای

فرهنگ سازی و آگاه‌سازی شهروندان؛

✓ ضعف مشارکت پلیس و نهاد شهرداری در در همکاری با بخش خصوصی در زمینه آموزش نیروهای حفاظت فیزیکی و نگهبان؛

✓ ضعف نظام مدیریت شهری در زمینه توسعه پایدار فرهنگ شهری و تقویت سرمایه اجتماعی در واحدهای همسایگی/ تضعیف کنترل‌های غیر رسمی.

تنها در یک مورد از چالش‌های مورد بررسی در زمینه پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل میان دیدگاه فرماندهان و مدیران انتظامی و مدیران شهری مقدار آزمون معنادار نشان می‌دهد و هر دو حد بالا و پایین مثبت هستند. این یافته‌ها بیانگر آن است که در این مورد میانگین دیدگاه گروه اول یعنی فرماندهان و مدیران انتظامی در سطح بالاتری است و اعتقاد بیشتری به این گزاره از خود نشان می‌دهند، به شرح زیر:

• ضعف فرهنگ‌سازی مدیریت شهری/ شهرداری برای استفاده ساکنین شهری از دوربین‌های مدار بسته در راستای ارتقای امنیت شهری.

جدول 5. مقایسه دیدگاه افراد نمونه درباره چالش‌های تعاملی پلیس و شهرداری

کد	نتایج آزمون لوین در مورد یکسانی واریانس‌ها		آزمون تی دو نمونه مستقل				
	F	Sig.	مقدار تی	Sig. (2-tailed)	تفاوت میانگین	تفاوت خطای استاندارد	
1	9/02	0/04	0/45	0/66.	0/14	0/31	فاصله اطمینان
							%95
2	3/42	0/07	-0/75	0/46	-0/25	0/33	حد بالا
							حد پایین
3	0/92	0/34	1/15-	0/26.	-0/38	0/33	حد بالا
							حد پایین
4	1/08	0/30	0/58	0/56	0/2	0/35	حد بالا
							حد پایین
5	3/73	0/06	0/46	0/65	0/15	0/33	حد بالا
							حد پایین
							حد بالا
							حد پایین

کد	نتایج آزمون لوین در مورد یکسانی واریانس‌ها		آزمون تی دو نمونه مستقل				
	F	Sig.	مقدار تی	Sig. (2-tailed)	تفاوت میانگین	تفاوت خطای استاندارد	فاصله اطمینان %95
							حد بالا / حد پایین
6	2/86	0/1	1/32	0/19	0/40	0/31	-0/21 / 0/21
			1/29	0/20	0/40	0/31	-0/23 / 0/23
7	5/19	0/03	3/69	/00	1/2	0/34	0/55 / 0/55
			3/48	/001	1/2	0/34	0/51 / 0/51
8	1/46	0/23	0/26	0/80	0/08	0/32	-0/55 / 0/55
			0/25	0/80	0/08	0/33	-0/57 / 0/57
9	0/81	0/37	0/86	0/40	0/24	0/28	-0/32 / 0/32
			0/82	0/42	0/24	0/29	-0/34 / 0/34
10	4/56	0/04	0/71	0/48	0/248	0/34	-0/43 / 0/43
			0/67	0/51	0/24	0/35	-0/47 / 0/47
11	3/50	0/07	-0/15	0/89	-0/05	0/33	-0/7 / 0/7
			-0/14	0/89	-0/05	0/34	-0/74 / 0/74

جدول 6. تفاوت میانگین دو گروه نمونه، فرماندهان پلیس و مدیران شهرداری (n=69)

کد	سازمان	n	میانگین	انحراف استاندارد
1	پلیس	40	5/55	1/06
	شهرداری	29	5/41	1/48
2	پلیس	40	5/03	1/27
	شهرداری	29	5/28	1/51
3	پلیس	40	5/00	1/30
	شهرداری	29	5/38	1/42
4	پلیس	40	4/93	1/33
	شهرداری	29	4/72	1/53
5	پلیس	40	5/33	1/14
	شهرداری	29	5/17	1/63
6	پلیس	40	5/03	1/17
	شهرداری	29	4/62	1/37
7	پلیس	40	5/58	1/11
	شهرداری	29	4/38	1/59

کد	سازمان	n	میانگین	انحراف استاندارد
8	پلیس	40	4/88	1/18
	شهرداری	29	4/79	1/45
9	پلیس	40	5/10	1/01
	شهرداری	29	4/86	1/30
10	پلیس	40	5/38	1/17
	شهرداری	29	5/13	1/62
11	پلیس	40	5/12	1/14
	شهرداری	29	5/17	1/58

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی چالش‌های تعاملی پلیس و شهرداری در پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل در شهر اهواز مطرح شد و بر این اساس مطالعه اکتشافی شناسایی این دسته از چالش‌ها از دیدگاه فرماندهان و مدیران انتظامی و مدیران شهری در دستور کار قرار گرفت. برآیند یافته‌های این بخش از پژوهش شناسایی 11 گزاره یا چالش بود که مبنای طراحی پرسشنامه محقق ساخته به عنوان ابزار پژوهش در مرحله کمی واقع شد. نتایج آزمون تی مستقل برای مقایسه دیدگاه دو گروه مشارکت‌کننده در پژوهش نشان داد که در 10 مورد از این چالش‌ها اختلاف معناداری میان دیدگاه دو گروه وجود ندارد و تنها در یک مورد اختلاف معنادار مشاهده شد. شرح نتایج برآمده از این یافته‌ها به شرح زیر است:

در خصوص «ضعف مشارکت اجتماعی و بسیج مردمی در تأمین امنیت محله‌های شهری» می‌توان گفت، مؤثرترین فعالیت‌های برقراری امنیت تشکل‌های خودجوش مردمی و در واقع مشارکت شهروندان در قالب محلات شهری است که با مدیریت صحیح آنها می‌توان ضریب ایمنی و امنیت محله را ارتقاء بخشید چرا که هرچه سطح جغرافیایی و قالب فضایی کوچکتر باشد، انسجام اجتماعی و مسئولیت‌پذیری افراد بیشتر می‌گردد؛ بر پایه‌ی این نگرش تأمین امنیت فقط وظیفه‌ی نهادهای امنیتی و انتظامی نیست و تمامی نهادها و افراد می‌بایست در آن مشارکت کنند؛ یافته‌های پژوهش دشتی‌موخر و امین‌رعی‌ای جزه و خلیلی (1394) در تهران نیز با این بخش از یافته‌های پژوهش همسویی دارد.

برآیند یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که «ضعف شیوه‌های آموزش شهروندی به منظور پیشگیری از جرم» همچنان یکی از چالش‌های اساسی پیشگیری از جرم از جمله در زمینه سرقت منزل است. همانند یافته‌های این پژوهش قاسمی (1396) نیز در پژوهشی انتقادی با عنوان «تعامل پلیس و تلویزیون؛ پیشگیری از جرم یا آموزش جرم» سیاست‌ها و برنامه‌های آموزشی پیشگیری از جرم از طریق رسانه تلویزیون را مورد نقد قرار می‌دهد.

یکی از چالش‌های تعاملی پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل ناشی از فرهنگ عمومی در نگهداری پول و طلاجات در خانه است. این مسأله از نگاه مشارکت‌کنندگان در پژوهش زمینه‌ساز وقوع سرقت منزل می‌شود. در موارد بسیاری سارقان با آگاهی از این موضوع طعمه‌های خود را شناسایی و در فرصت مقتضی با طرح و نقشه قبلی اقدام به سرقت می‌نمایند. این چالش را به گونه‌ای می‌توان با مسائل آموزش پیشگیری از جرم که در بالا بدان پرداخته شد، هم راستا دانست.

ضعف در ترغیب و تشویق مالکان واحدهای مسکونی به داشتن صندوق‌های ضدسرقت از خلاءهای موجود در پیشگیری از سرقت منزل است. سارقان از شیوه‌های مختلف در سرقت از منزل استفاده می‌کنند، اما بر اساس دیدگاه مشارکت‌کنندگان نکته حائز اهمیت در تمام این سرقت‌ها، پایین آوردن سرعت عمل و بستن تمام فرصت‌ها برای سارقان است. در راستای پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل آموزش و آگاهی بخشی به شهروندان در خصوص استفاده از امکانات و روش‌هایی که هر چه بیشتر سرعت، فرصت و سهولت سرقت منزل را کاهش دهد می‌تواند اقدامی اساسی به شمار آید.

بخشی از یافته‌های این پژوهش بر اهمیت نظام‌های سنتی مشارکت مردمی مانند بکارگیری نگهبان محله در پیشگیری از جرم بویژه سرقت منزل تاکید دارد. این موضوع هم راستا با نتایج پژوهش میرخلیلی (1387) که در پژوهش خود تحقق نظام‌های مشارکت مردمی را به عنوان یکی از معیارهای افزایش مشروعیت و کارآمدی طرح‌های مختلف پیشگیری از جرم معرفی می‌کند می‌باشد.

فرهنگ‌سازی در زمینه مسئول‌سازی شهروندان و تقویت مشارکت اجتماعی آنها می‌تواند در پیشگیری از جرم بویژه در زمینه سرقت راهگشا باشد. در واقع حصول

موفقیت در زمینه پیشگیری اجتماعی از جرم از جمله سرقت منزل بدون فرهنگ‌سازی مناسب امکان‌پذیر نخواهد بود. شاه جهان پور (1396) نیز در پژوهش خود فرهنگ و فرهنگ‌سازی را به عنوان یکی از ارکان اساسی پیشگیری از جرم مورد مطالعه قرار می‌دهد.

ضعف جایگاه قانونی نهاد شهرداری و مدیریت شهری در توانمندسازی اجتماعی شهروندان بویژه گروه‌های جوان و جویای کار از مهمترین چالش‌های شناخته شده است. امروزه رویکرد مدیریت شهری یکپارچه به عنوان رویکردی اساسی برای توسعه پایدار شهری شناخته می‌شود. در چارچوب مدیریت یکپارچه همه سازمان‌ها و نهادهای دست‌اندرکار در اداره امور مختلف شهر اهداف خود را هماهنگ و همسو با یکدیگر در راستای منافع جمعی پیش خواهند برد. به طور مثال عبادی نژاد و همکاران (1396) در پژوهشی پیرامون جایگاه پلیس در مدیریت یکپارچه شهری نقش آفرینی 26 نهاد یا سازمان ذیل چتر مدیریت یکپارچه شهری را مورد بررسی قرار می‌دهند. بر اساس نتایج این مقاله حصول امنیت پایدار شهری نیازمند هماهنگی و همکاری سازنده‌ی مجموعه عوامل نقش‌آفرین در این زمینه است.

بر اساس نتایج پژوهش ناتوانی در بهره‌گیری از امکانات رسانه‌ای در راستای نیل به اهداف برنامه‌های پیشگیری از جرم یکی از چالش‌های جدی در این باره است. این گونه یافته‌ها خاص پژوهش حاضر نیست و بررسی ادبیات تجربی مطالعات پیشگیری از جرم نشان می‌دهد که در بسیاری از موارد رسانه‌هایی چون تلویزیون، رادیو، روزنامه‌ها و فضای مجازی تأثیر مخربی بر پیشگیری از جرم و امنیت اجتماعی دارند. به طور مثال قاسمی (1396) در پژوهشی که به بررسی تأثیر سریال‌های پلیسی پخش شده از سازمان صدا و سیما بر پیشگیری از جرم می‌پردازد به این نتیجه رسیده است که بخشی از محتوای این گونه آثار منجر به آموزش جرم و ترویج ارزش‌های منفی می‌شود.

بر اساس یافته‌های پژوهش به نظر می‌رسد در زمینه مشارکت پلیس و نهاد شهرداری در همکاری با بخش خصوصی در زمینه آموزش نیروهای حفاظت فیزیکی و نگهبان اماکن ضعف‌ها و چالش‌هایی وجود دارد؛ بخشی از این مساله به نبود ساز و کار تعاملی مناسب میان سازمان‌های برخوردار از یگان‌های حفاظت با نیروی انتظامی برمی‌گردد. طی تحولات معاصر در شهر اهواز و رشد و توسعه فیزیکی و جمعیتی شهر به

تدریج با رشد فردگرایی و افزایش میزان غریبه‌گی در فضای شهری و کاهش هویت‌های محله‌ای شده است. این در حالی است که در جامعه شهری سنتی هویت‌های محلی و احساس مسئولیت هم محله‌ها در برابر یکدیگر یکی از ویژگی‌های بارز جامعه شهری بوده است. این بخش از نتیجه پژوهش با نتایج پژوهش‌های اسماعیلی (1391) و هیلر و سهباز (2010) همخوانی دارد، و هر دو بر تقویت حفاظت فیزیکی و همچنین احیای هویت‌های محله‌ای در پیشگیری از سرقت منزل تأکید دارند.

در حال حاضر بکارگیری سیاست‌ها و برنامه‌های اصولی مبتنی بر واقعیت‌های اجتماعی موجود می‌تواند در ارتقای سرمایه اجتماعی و فرهنگ مسئولیت‌پذیری اجتماعی نقش بسزایی داشته باشد. در پژوهش ضعف فرهنگ‌سازی نهاد شهرداری در ترویج استفاده از دوربین مداربسته در ساختمان‌های مسکونی به عنوان یکی از چالش‌های تعاملی پلیس و شهرداری در پیشگیری اجتماعی از سرقت منزل در شهر اهواز شناخته شده است. این بخش از نتیجه پژوهش با نتایج پژوهش‌های اسماعیلی (1391) و بابایی (1388) همخوانی دارد و هر دو در پژوهش‌های خود اهمیت پایش محیطی در کنترل فضای شهری و پیشگیری از جرم را آشکار ساخته‌اند.

پیشنهادها

- منازل، پارکینگ‌ها و راهروهای ورودی به دوربین‌های مداربسته و سیستم‌های هشدار دهنده استاندارد و درب‌های ضد سرقت تجهیز گردند؛
- زمینه‌های لازم برای بکارگیری نگهبان محله با مشارکت شوراهای محله‌ای مهیا شود؛
- بسترهای قانونی برای تقویت مشارکت نهاد شهرداری در مدیریت پیشگیری جرم، بویژه سرقت در فضاهای مسکونی فراهم شود؛
- از ظرفیت‌های قانونی برای مشارکت مؤثر پلیس در صدور پروانه ساختمانی و نظارت بر ساخت مسکن جهت کنترل استانداردهای ایمنی و امنیتی استفاده گردد؛
- آموزش‌های شهروندی در زمینه‌ی مراقبت و محافظت از منزل در قبال سارقان در فضاهای عمومی نظیر مساجد، مدارس و غیره ارائه شود؛
- فرهنگ سپردن وجوه و طلاجات و اشیای گران‌قیمت به صندوق امانات بانک‌ها

نهادینه شود؛

- از انواع امکانات رسانه‌ای برای پیشگیری از جرم بر پایه‌ی اصول علمی و کارشناسی استفاده شود؛
- سطح کیفی و کمی آموزش نیروهای حفاظت فیزیکی و نگهبان با همکاری مردم و بخش خصوصی ارتقاء یابد؛
- نیروهای خدماتی برای نظافت و تعمیرات ساختمانی از شرکت‌های معتبر تأمین شود؛
- حفاظ مقاوم در همه ورودی‌ها نصب و از قفل‌های مطمئن و استاندارد استفاده شود.

تقدیر و تشکر

در پایان بر خود لازم می‌دانم از مجموعه فرماندهان و مدیران انتظامی و همچنین مدیران و مسئولان شهرداری اهواز که در انجام این تحقیق مساعدت و مشارکت نمودند، کمال تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- ازکیا، مصطفی و ایمانی جاجرمی، حسین (1390). روش‌های کاربردی پژوهش: کاربرد نظریه بنیانی. تهران: شرکت انتشارات کیهان.
- اسماعیلی، سعید (1391). نقش و جایگاه شهرداری در پیشگیری از جرایم از طریق طراحی محیطی در شهر همدان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده انتظامی.
- بابایی، محمدعلی (1388). تعامل پلیس با نهادهای جامعه‌ی در پیشگیری از جرم. فصلنامه پیشگیری از جرم، 7 (3)، صص 31-7. قابل‌بازیابی از:
http://journals.police.ir/article_13452.html
- بمانیان، محمدرضا و محمودی نژاد، هادی (1388). امنیت و طراحی شهری. تهران: انتشارات هله.
- بیات، ناصر (1393). ارائه الگوی مدیریت اثرات گردشگری در نواحی روستایی. رساله دکتری دانشکده جغرافیا دانشگاه تهران.
- پیشگاهی فرد، زهرا؛ کلانتری، محسن؛ پرهیز، فریاد و حق پناه، احسان (1390). تحلیل جغرافیایی کانون‌های جرم خیز جرایم مرتبط با مواد مخدر در شهر کرمانشاه. مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، 3 (11)، صص 96-75. قابل‌بازیابی از:
http://urs.ui.ac.ir/article_20003.html
- رفیعی، حسین و پارسای، رضا (1394). نقش شهرداری‌ها در ارتقای امنیت اجتماعی مناطق حاشیه نشین. فصل‌نامه دانش انتظامی، 8 (1)، صص 57-35. قابل‌بازیابی از:
http://journals.police.ir/article_14841_51043159b547
- ریاسوند، مظاهر (1389). بررسی تأثیر بافت شهری در پیشگیری از سرقت منازل شهرستان زنجان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده انتظامی.
- زرگری، مهدی (1390). پیشگیری از بزهکاری. تهران: انتشارات نگاه بینه.
- شامانی، محمد علی (1389). جرم چیست؟. ماهنامه رشد، شماره 87.
- شعبانی، جعفر (1389). نقش شهرداری‌ها در پیشگیری از جرم. موسسه آموزش عالی غیرانتفاعی و غیردولتی شهید اشرفی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده حقوق.
- شکویی، حسین (1369). جغرافیای اجتماعی شهرها (اکولوژی اجتماعی شهر). تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.
- صالحی امیری، رضا؛ خدایی، زهرا و پور خیری، علی (1390). شاخص‌های تحلیل امنیت در فضاهای شهری. مشهد: سومین کنفرانس برنامه‌ریزی و مدیریت شهری.

— عبادی نژاد، علی؛ ذوقی، لیلا؛ رفیعی، عزیز و قبادی، عباس (1388). رابطه بین عوامل جغرافیایی و نظم و امنیت اجتماعی. فصلنامه علمی پژوهشی انتظامی اجتماعی، 1 (3). صص 140-127. قابل بازیابی از:

<http://ensani.ir/file/download/article>

— عبادی نژاد، سیدعلی؛ بیات، ناصر؛ رستگار، ابراهیم و زمانی، حسین (1396). جایگاه پلیس در مدیریت یکپارچه شهری (مورد مطالعه: استان کرمانشاه). فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی، 12 (1)، صص 54-29. قابل بازیابی از:

http://pmsq.jrl.police.ir/article_18345.html

— قاسمی روشن، ابراهیم (1389). عوامل اجتماعی جرم. پایگاه خبری سراج.

— قاسمی، زهرا (1388). تحلیل فضایی-مکانی مناطق جرم‌خیز مطالعه موردی (شهر شهرکرد). پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شهید چمران اهواز.

— کرملاجعب، حسین (1389). بررسی جغرافیای جرم با تأکید بر جرایم خشن در شهر اهواز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شهید چمران، اهواز.

— کلانتری، محسن (1380). بررسی جغرافیای جرم و جنایت در مناطق شهر تهران. پایان‌نامه دوره دکتری، رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا دانشگاه زنجان.

— کمالی، ماندانا (1390). طراحی شهری در راستای دستیابی به امنیت شهری - با تأکید بر رویکرد CPTED. نشریه جستارهای شهرسازی، شماره 36، صص 77-72. قابل بازیابی از:
<http://noo.rs/ruu7D>

— گسن، ریموند (1376). روابط میان پیشگیری وضعی و کنترل بزه‌کاری. ترجمه علی حسین نجفی ابرندآبادی، مجله پژوهشات حقوقی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی، شماره 122، صص 628-605. قابل بازیابی از:

http://lawresearchmagazine.sbu.ac.ir/article_56662.html

— گومز بواندیا، هرناندو (1380). جرایم شهری: گرایش‌ها و روش‌های مقابله با آن‌ها. ترجمه فاطمه گیوه‌چیان، تهران: چاپ اول.

— نجفی ابرندآبادی، علی حسین (1381). تعزیرات جرم‌شناسی. تهران: دانشگاه تهران.

— نجفی ابرندآبادی، علی حسین و هاشم بیگی، حمید (1377). دانشنامه جرم. تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.

— وروایی، اکبر و حاتم زاده جمشید (1394). پیشگیری از جرم از طریق معماری و شهرسازی (مورد مطالعه: خیابان‌های اصلی منطقه 4 شهرداری شهر کرمانشاه). انتظام اجتماعی، 7 (2)، صص 114-83. قابل بازیابی از:

http://sopra.jrl.police.ir/article_33641.html

- Fuka, J., Zuzana Kubíková, P, Brodský, Z. (2016) Role of Municipal Police in Providing of Security in Selected Municipality in Czech Republic, 28th IBIMA Conference, Seville, Spain.
- Gilling, Daniel (2005). Crime Prevention; Theory, Policy and Politics, London: Taylor and Francis e-Library.
- Hillier, B., & Sahbaz, O. (2010). High resolution analysis of crime patterns in urban street networks: an initial statistical sketch from an ongoing study of a London borough. In Proceedings of the Fifth International Space Syntax Symposium, University of Delft.
- Marzbali, M. H., Abdullah, A., Ignatius, J., & Tilaki, M. J. M. (2016). Examining the effects of crime prevention through environmental design (CPTED) on Residential Burglary. International Journal of Law, Crime and Justice, 46, pp. 86-102. Retrived from:
<https://doi.org/10.1016/j.ijlcrj.2016.04.001>
- McCollister, K. E., French, M. T., & Fang, H. (2010). The cost of crime to society: New crime-specific estimates for policy and program evaluation. Drug and Alcohol Dependence, 108(1), pp. 98-109. Retrived from:
doi: 10.1016/j.drugalcdep.2009.12.002
- Petrella, L., (2004) Urban Space and Security Policies: Between inclusion and privatization, UN-HABITAT, World Urban Forum, Barcelona, Spain.
- Sohn, D. W. (2016). Residential crimes and neighbourhood built environment: Assessing the effectiveness of crime prevention through environmental design (CPTED). Cities, 52, pp. 86-93. Retrived from :
<https://doi.org/10.1016/j.cities.2015.11.023>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی